

PROLJEĆA DA STIGNEŠ, VALJA BIJELU PREVALITI ZIMU...

Pozdravi iz Litve

Povremeno se ponovno zadivim mogućnostima i navikama koje je Thomas Mann imao. Jednostavno bi se svakog dana u točno određeno vrijeme zatvorio u svoju sobu i napisao unaprijed zacrtani broj stranica. U meni, evo, već dva-tri mjeseca vrpolje se i gnijezde oni zgusnuti litavski dani i noći, još odsijevaju pred očima morenski glacijalni humci i jezera, zrači još uvijek toplina dragih ljudi po starim majurima, a možda zato što bijah tu negdje na visini Švedske, osjećao sam kao u snu da mi domahuju prijatelji i s te strane... Ali, tek ovih dana donekle rasterećen domaćih obveza, te bližih i daljih putovanja, povuču me bjelina papira i praznina ekrana ispod već prije naslovljene natuknice s nekim litavskim predznakom.

Klausk, Iride!

U Varšavi se u poduljoj stanci između dva leta nalazim s nekoliko dragih ljudi i onda žureći na zrakoplov za Vilnius mislim kako pisac s prijevodom i izdanjem vlastite knjige na nekom stranom jeziku gotovo da nema zasluga ni većeg doprinosa. Sad se oko te zbirke više od pisca vrte izbornici, recenzenti, prevoditelji, računski stručnjaci, lektori, dizajneri, izdavačka politika nakladnika, promotori, distributeri, kritičari i onda, kao i svagdje, u određenoj mjeri čitateljska publika. Odlaziš na taj sajam, na promociju vlastite knjige potpuno bespomoćno i bezbrižno, kao da te se baš ništa ne tiče, a ipak osjećaš neku zamamnu lakoću nenametljive nazočnosti pod tuđim podnebljem. Mada je ovo bio već četvrti prijevod zbirke *Slušaj, Iris*, više sam se nekako uzvrtio nego kad je izišlo njemačko ili englesko izdanje.

Posebno me razveselilo kad sam vidio da je na promociju stigla i draga mi poznanica i bivša predsjednica litavskog PEN-a, Galina, a sadašnji predsjednik, poznati književni kritičar Almantas Samalavičius ionako je bio glavni predstavljatelj knjige uz direktoricu izdavačke kuće “Tuto Alba” (Bijela sova) Lolitu Varanavičienė. Popularni glumac Petras Venslovas po vlastitu izboru uživljeno čita u nekoliko navrata iz *Klausk, Iride*. Prevoditeljica i umjetnički fotograf Vaida Kelerienė također je čula pohvale za svoj prijevod knjige s engleskog na litavski. Tako mi bar, kao i sve drugo, na samoj promociji prevodi u uho (s litavskog na engleski) službena i umiljata prevoditeljica. Kad su se još kao prava iznenađenja na kraju predviđeno oglasile profesorice Nadija Neporožnja i Mirjana Bračko, dobio sam dojam da u Litvi više žene nego muškarci predvode u kulturnim zbivanjima. Ili je to samo u ovom slučaju tako došlo do izražaja? Pa i sama knjiga naslovljena je na žensko ime?! Kako se ne bih iznenadio kad znam da je Nadija prava Ukrajinka, a govori hrvatski gotovo bez pogreške i bez akcenta. Hrvatsku poznaje neobično dobro, piše i objavljuje i na hrvatskom i na litavskom o hrvatskoj i litavskoj književnosti (dariva mi kopije svojih vrijednih priloga, čak i iz “Hrvatskog slova”), posebice Dubrovnik ne zaboravlja, rado se sjeća mnogih dragih ljudi i dobrih poznanika iz

hrvatskih književnih i drugih krugova, primjerice, ljudi kao što su Luko Paljetak ili Mladen Kuzmanović. Mirjana predaje na Sveučilištu u Vilniusu na slavistici – hrvatski, tu je privremeno, jer "naša" je, iz Ivanca. Kaže mi kako je predviđeno da budem gost na Sveučilištu, da dođem na susret i predavanje za studente i da upoznam Odsjek za slavistiku. To smo u ponedjeljak i učinili i bilo je sve, izgleda, na zadovoljstvo nama svima. Nakon promocije, pristupa mi netko iz jedne od vodećih litavskih turističkih agencija i dobivam na dar dobro uređeni turistički časopis "Novaturas". U njem je kao prva turistička destinacija za Litavce, na sedam stranica, luksuzno predstavljena Hrvatska. Pa tek onda Grčka, Majorka i Egipat.

Nakon svih tih i drugih događanja i priređenih susreta, počinjem se i ja polako poistovjećivati s izdavačkom kućom "Bijela sova" kao sa svojom. U izboru domaćih i stranih tekstova za izdavanje nastoje biti originalni i drukčiji od drugih, prosječno godišnje objave oko pedeset knjiga, zapošljavaju dvanaest ljudi, a knjige im se prodaju po cijeloj zemlji po cijeni od oko dva dolara, dakle primjereno još uvijek pre niskim prosječnim zaradama u zemlji.

Posljednji europski pogani

Potpuno mi je nova ova sjeverna zemlja, pa i ljudi, ako izuzmem pet-šest tješnjih poznanstava s litavskim piscima i umjetnicima. A ni povijest ni ljepota, ni Scile i Haribde tog naroda ne samo da ne zaostaju za drugim zemljama, već su na dosta područja jedinstvene i originalne. Litavci su jedni od najstarijih domorodaca indoeuropskih naroda, tu su više od četiri tisuće godina i jedini su od baltičkih naroda kojima je sudbina dopustila već u 13. st. ustanoviti vlastitu državu. Ako su u tomu bili prvi, u drugom su bili "posljednji" u Europi: ostali su posljednji pogani i primili kršćanstvo tek u 14. i 15. stoljeću. Drago mi je da je Crkva imala razumijevanja za njihovu arhaičnu mitologiju, staru folk-kulturu i pogansko nasljeđe, koje i danas dolaze do izražaja u njihovoj kulturi i življenju. Pa gotovo da nema ni križa u toj zemlji oko kojeg se nije splela neka sjetna ornamentika iz poganskih, ali litavskih vremena. Svjetski putnici i namjernici stoljećima su ostajali zabezegnuti mnoštvom tih čudnih križeva po toj beskamenoj zemlji. Stoga mi nije bilo previše neobično kad me je jedan dobar domaćin, Raimondas sa svojom Vestom, na čarobnom šumom zaklonjenom imanju pred ponoć počeo uvjeravati da je on jedan od posljednjih pogana, darivajući mi pritom jedan umjetnički "pogansko-kršćanski" križ koji je sam izradio. Nešto kao kad me je jednom sredinom 70-ih godina u Konjicu u Hercegovini jedan pun duha starac uvjeravao da s njime umire posljednji bogumil.

Žao mi je što nemamo vremena otići na drugu stranu zemlje, tamo pod čudnovati Stelmuže-hrast, blizu grada Zarasai. To živo drveno čudo od stabla staro je više od tisuću godina i jedan od najstarijih prirodnih spomenika u Litvi, a ispod i oko njega u tom kraju bilo je središte poganskih obrednih susreta i hramova. Vjerojatno u tom duhu dobroćudno zure u tebe s raskrižja ulica, s malih i velikih majura drvene skulpture, nepoznati dusi i poznati sveci. A svud naokolo provlačila se litavska povijest, i slavna i krvava, pomalo umorna koraka, ali nezaustavljiva kao ova litavska rijeka Nemunas sa 180 pritoka, koje smireno skuplja i odvodi u Kuronski lagun.

Litva je prvi put izgubila nezavisnost na kraju 18. stoljeća, kad su Rusija, Prusija i Austrija podijelile između sebe litavsko-poljsku državu. Slijedila su vremena ropstva, u

krvi ugušenih ustanaka, zabrane litavskog jezika i latinice, tiskanja knjiga u inozemstvu i gotovo službenog zanimanja “knjigonosaca” (“knygnešys”), entuzijasta koji su kradomice i sustavno prenosili i širili knjige među narodom. Na kraju Prvog svjetskog rata jedni su od rijetkih koji su uspjeli odbiti tada crvene Ruse i uspostaviti nezavisnost, ali ih je zato pred sami Drugi svjetski rat svojim postrojbama pregazio Staljin. Litva je izgubila oko trećine stanovništva u ratu i poraču, a oko četiri stotine tisuća ih je bilo deportirano u Sibir. Ipak su dočekali ožujak 1990. i proglasili nezavisnost. Zapad je ipak još sačekao duge mjesece ruskog terora, krvavi 13. siječnja 1991. i Medininkai-ubojice, pa ih onda tek priznao...

Razmišljam što bi o tim zločinima ruskih komunista, patnjama Litavaca i interesima Zapada danas napisao pustolovni i nedostižni slikar mutne i ponorne čovjekove strane, F. M. Dostojevski čija je majka bila Litavka i koja je imala u kući glavni utjecaj na svoga prerano svojeglavog sinčića, ili osnivač kritičizma I. Kant, čiji su obiteljski korijeni također u toj zemlji? Znam da je semiotik svjetskoga glasa i istraživač litavske mitologije Algirdas J. Greimas tvrdio da je nacionalna kultura njegove zemlje prvenstveno sadržana “u njezinoj mašti, u njezinoj svijesti i u njezinom pamćenju”. Eto, ljudi komuniciraju najdublje znakovima, pa se semiotika, ta opća teorija znakova, bavi svime što spada u tu komunikaciju – od jezika, pokreta, načina odijevanja, mitova i rituala, do pravila različitih igara i svih izražajnih moći umjetnosti.

Čovjek iz Praga ili neukusno spravljeni objed

Evo me uživam u negdašnjem litavskom glavnom gradu Trakai, u tom kraju kraljeva, ribara i farmera, posebice u veličanstvenu otočnom dvorcu iz srednjeg vijeka gdje su stolovali vladari i zbivali se brojni nacionalni događaji. Nigdje tako hladan, a gotovo nečujan i spor vjetar ne osjetih. Uz privezane čamčice uz obalu, vidim i dva mala jedrenjka kako malo dalje na jezeru lijeno klize.

A onda mi odjednom Prag dođe na pamet. Sjećanja naviru, vraćam se i evo me odjednom – mada odavno protežem noge po svim kutovima ovoga planetića – u ipak tom neusporedivu gradu. Bili su to dani i noći kad je cijela svita pisaca nahrupila u Prag, od onih (ne)poznatih sa svih strana svijeta do domaćeg Vaclava Havela, s kojim imadosmo priliku i čast biti u bližem društvu i nazdraviti u jazz-clubu, a onda kad smo dobro u noć zagazili, i u jednoj staroj pivnici. Ne zaboravljam ni večer kad je najpoznatiji prevoditelj hrvatske književnosti na češki, Dušan Karpatský, Čeh, od jednog našijenca među nama u nekoj zadimljenoj konobi branio Hrvatsku.

Ali, sad bježim iz tih društava i evo me naginjem se na Karlovu mostu prema bjelokosoj Vtavi, kraj same ploče u spomen sv. Ivanu Nepomuku, jer tu počinje ova priča. On u ovom gradu slavno življaše i nakon mučeničke smrti u 15. stoljeću krenu na neprekidni put po svijetu. Toliko se taj negdašnji praški i padovanski student, pa doktor teologije i prava odlikovao učenošću, hrabrošću i izvanrednim sposobnostima govorništva, da je brzo postao najpopularnija crkvena osoba u gradu i zemlji. Nadbiskup ga je uzeo za vlastitog kancelara, a i nepredvidivi kralj Vencel IV. počeo ga je sve češće zaduživati na svom dvoru. Postao je i osobni kraljičin savjetnik i ispovjednik. U nastalim društvenim napetostima između potlačenog naroda i sve nemilosrdnijeg kralja, ovaj neoprostivo zamjeri Ivanu što se stavio na stranu “svjetine”. A kad se Ivan još javno zauzeo za život kraljevog kuhara koji je pao u nemilost zbog nekog, po kraljevu mišljenju,

“neukusno spravljenog objeda”, poludjeli kralj baca Ivana u tamnicu i živa ga paleći, traži od njega da mu otkrije ono što je čuo od kraljice u ispovijedi. Kad ni tada od njega nije čuo ni riječi, naredio je da ga onako izgorenog vuku kroz praške ulice do Karlova mosta i strmoglave u rijeku. Cijeli je grad bio na nogama za njegov pokop u katedrali Sv. Vita.

I od tada do danas na mnogobrojnim mostovima od Austrije do hladnog Sjevera nailazimo na skulpture sv. Ivana Nepomuka, obično s pet zvijezda oko glave, s križem i palmom u ruci, ponekad i s kažiprstom na ustima. Zovu ga svecem mostova, zaštitnikom splavara, mlinara, brodara i – ispovjednika, a prvenstveno se zazivlje njegovu pomoć u borbi protiv kleveta i zavisti.

Zbog svega toga sam se i vratio u Prag kad sam tu na glavnom trgu u Trakai ugledao kapelicu i kip sv. Ivana Nepomuka. Eto je i dovdje stigao. Davno ju je, kažu knjige, iz zavjetne zahvalnosti sagradio neki Marcijan koji se, zazivajući sveca Ivana, spasio od utapanja u jezeru. Otad je on zaštitnik ovoga povijesnog grada i čarobne okolice. Priča mi netko, kako su za Staljinova vremena nove ruske vlasti opustošile kapelicu i negdje bacile kip sv. Ivana. Onda je jednog jutra zajaukala žena šefa policije. Vidjela je kako je voda izbacila njena utopljenog sina. A on se bio najviše istakao pustošeći kapelicu. Još kad je ujutro jezero zasvjetlucalo ledom, a vjetar počeo zavijati i hučati kao nikada prije, svima je bilo jasno kako još uvijek vrijedi prijetnja iz stare legende, da se jezero neće ni smrznuti ni otopiti dok ne dobije “glavu”, ako netko ne ode na njegovo dno. I tako je staroj legendi o tom jezeru s imenom “Glava” stvarnim događajem produžen život. Usto, netko je od domaćih ribara našao kip u jezeru i sklonio ga na sigurno mjesto. I sad kad je Litva postala nezavisna, naravno, vratili su ga u kapelicu na trgu. I ondje, vidim, s blagim ponosom čuva on svoj mali grad.

Dok neka mlada žena, mala, crvene kose i gotovo prozirne kože, galopira na konju uz nas i mirno jezero, pogledam i na otok Sapiegai. Pozadi dva ribara koji su smireno veslali, u jednom trenu tamo na njegovoj obalici kao da se uredaše svi članovi plemićkih obitelji, tamo kroz stoljeća pokapani, te nam iz bogatih i svećanih odora mašu da im se primaknemo. Ali, mi žurimo dalje.

Glasovi proljeća

Opet smo došli prekasno kući, a ujutro odlazimo u drugi po veličini grad u zemlji, u Kaunas. Kad je odande mogao doći na promociju moje knjige u Vilnius provincijal litavskih franjevac fra *Benedictas*, nije ni meni daleko posjetiti njega i naše fratre tamo. Osim toga, u tom je gradu poznati “Muzej litavske književnosti – Maironis” koji me posebno zanima, a njegova ravnateljica *Virginia Papluskienė* obećala je da ću ga moći posjetiti u bilo koje vrijeme ako tamo dođem. I tako sam sutradan s dvojicom mladih franjevaca, još studenata teologije, krenuo i na taj put. Vozeći kroz poljske krajolike brže od ipak na kraju dobroćudne policije, nismo usput propustili posjetiti ono najznamenitije. Posebno je zračilo nešto magično u “kraljevskoj dolini” rijeka Neris i Pajauta, gdje su oko nas kao znatiželjna djeca odnekud sramežljivo provirivali ostaci pet dvoraca, a po obroncima naslućivali humci prvoga litavskog glavnog grada iz nekoga davnog stoljeća.

U samom središtu staroga Kaunasa smješten je rečeni muzej. Nosi ime po jednome od najvećih litavskih pjesnika. *Jonas Mačiulis-Maironis* je začetnik poetske škole koja je značajno utjecala na razvoj litavske poezije, a on je već krajem 19. stoljeća sa svojom

zбирком *Glavosi proljeća* postao glasnikom nacionalnog identiteta i obnove, slobode za Litvu. Drago mi je što vidim da ovo nije muzej okamina mrtvih pjesnika i slova, koliko su god oni tamo svojim rukopisima, fotografijama i osobnim stvarima predstavljeni i “umuzejeni”. Sve do odjela za litavsku migrantsku književnost. Vrlo uslužna ravnateljica Virginia strpljivo mi objašnjava kako je ovo ustanova žive književne riječi, u kojoj na više strana u zemlji djeluje oko sedamdeset zaposlenih mahom stručnih ljudi. Ja odmah razmišljam kako bi u Hrvatskoj ovako nešto valjalo utemeljiti.

Uz muzej koji je i spomenik arhitekture nacionalnog značenja, odmah se nalazi i franjevački samostan. Samo je manjim dijelom vraćen tim redovnicima. On i golema crkva uza nj bili su pretvoreni u razna skladišta i tvornicu radio-prijemnika, od čega ni danas nije potpuno oslobođen. Bila je to praksa i na drugim mjestima ove pretežno katoličke zemlje, ali koju je pola stoljeća ruskog komunizma gotovo “istjeralo iz vjere”. Stotine i stotine tisuća u generacijama rađanim od 1940. godine, uopće nisu imali prigodu ni ući u neku crkvu. U ovoj zemlji kršćanstvo treba, kaže mi fra Benedictas, na puno razina početi od samog početka. Ruski okupatori crkve su pretvarali u nešto drugo, a svećeničku službu praktično zabranili. Uz one rijetke koji su uspjeli pobjeći preko granice, neki su, radeći i kao obični pastiri na selu, desetljećima prikriveno djelovali i kao svećenici. Ima više slučajeva, da su se nakon dolaska slobode u Litvu počeli na raznim stranama javljati poneki starci, da su oni – svećenici, ali to tek sada nakon pedeset godina smiju reći. Nije bilo malo ni onih koji su smaknuti ili protjerani u neki gulag, u sibirske zime da tamo skončaju. Kao što se dogodilo i posljednjem provincijalu litavskih franjevaca, fra Augustinasu. Kažem posljednjem, jer prvi nakon njega je tek ovaj današnji fra Benedictas, koji je tek nakon studija arhitekture došao na teologiju, postao franjevac i sada s mladom skupinom duhovnih entuzijasta pokušava oživljavati vjeru svoga naroda i graditi zajednicu svoje provincije.

Provincijalovi svjedoci iz gulaga “Vorkut”

Ali, da se vratim potresnom slučaju mučenika fra Augustinasa. Provincijal mi još pred nekoliko subraće “odaje” potresnu i dosad neotkrivenu tajnu o njegovoj mučeničkoj smrti u zloglasnom sovjetskom gulagu “Vorkut”. Dvojica preživjelih svjedoka tek su se prošle godine usudili doći i zasvjedočiti pred provincijalom o onom što se odigralo pred njihovim očima. Opisi užasnih prilika u gulagu “Vorkut” ne zaostaju iza onih najpoznatijih. Ali, sâm način takve nasilne smrti teško da je igdje opisan.

Bilo je to 1948. godine. Logor je, kao i ostali, uz dobro naoružanu osmatračnicu u sredini bio po običaju opasan zbijenim naviljcima bodljikave žice, a tamo pri izlazu dononočno su iz okovanih kućica stravično zavijali izgladnjeli psi. Držali su ih za slučaj bijega kojega od logoraša. Jednoga jutra naredili su da se svi logoraši postroje, ovaj put pred samim izlazom iz logora. Nakon duljeg čekanja, eto u posebnoj pratnji i upravnika logora. Logoraši protmuše, jer znali su kad on dolazi – bit će zla i muke. Međutim, ovaj se put učini drukčije. Došao je pred stroj poskakujući, stao u svom poznatom stavu i počeo se zadovoljno njihati. Onda viknu:

– Neka zatvorenik Augustinas Dirvele istupi naprijed!

Jedan od logoraša, više kao sjena nego kao živa osoba, istupi dva koraka ispred stroja. Bio je to provincijal fra Augustinas. I dok su u tim sekundama svi napeto očekivali što li

će sada biti, upravitelj nastavi govoriti i to na veliko iznenađenje sviju. Naime, počeo je sve više i pozitivnije opisivati zatvorenika Augustinasa, hvaliti njegovo ponašanje, njegov napredak, njegov dobar utjecaj na ostale zatvorenike i njegovu marljivost u radu. I onda priopći kako je "na najvišem mjestu" odlučeno da ga se zbog svega toga odmah pusti na slobodu i vrati kući, a za to je sve organizirano. Još reče da to čeka i druge koji se budu primjerno ponašali. Stoga, neka bez otezanja uzme svoje stvari, kratko se pozdravi s najboljim kolegama i krene putom naprijed, jer ga tamo "na prvom raskrižju" čeka kočija.

Svi su bili sretni da se barem netko od njih izbavi iz ovih paklenih muka, ali je ponekom prošla i sumnja kroz glavu, da se, možda, kakvom izdajom ili nekakvim sličnim dodvoravanjem, nije iskupio?! I dok je fra Augustinas s jadnim zavežljajom u ruci izlazio iz žice, vidno lebdeći negdje između sna i jave, između nevjerice i sigurnosti, svi su mu samo nijemo i u grču mahali. I kad je niz tu pustaru ispred logora odmakao "kojih dvije stotine koraka", upravitelj nešto kratko dobaci stražarima, a oni kao jedan u trenu pustiše desetak danima izgladnjivanih psina, koji se na zapovijed u užasnom lavežu i tuljenju nagneše za fra Augustinasom. A on se ni ne pokuša skloniti, već zastade i malo se uspravi...

Na kraju tog užasa pred očima sviju, dok je još svaki pas bijesno režeći čuvao svoj komad ljudskog tijela, upravnik je izrekao samo jednu rečenicu i otišao:

– Da znate: ovako će završiti svaki od vas koji pokuša bježati.

Kad sam navečer odlazio iz samostana u Kaunasu, vidio sam pred njim zgodno mjesto za spomenik iz dlijeta najboljeg litavskog kipara: razjarane psine iz gulaga i uspravnog fra Augustinasa u prirodnoj veličini.

Skaistė, ribara pokojnog kći

Ne bih se ovdje osjećao ni upola tako dobro, da ovih dana nisu došli u posjet "kući" moji dragi prijatelji iz New Yorka, rasni pjesnik **Julius Kellers** sa suprugom **Vaidom**. Litavci su podrijetlom, makar iz Juliusa izbija i neka ponosna mongolska loza. Trude se svim silama da mi uljepšaju boravak i družimo se kad god to obveze dopuštaju. Odmah mi pada na um onaj bijeg "na selo" gdje žive njihovi prijatelji **Lina** i **Levas** s prekrasne dvije djevojčice i sinčićem kojeg uz pucketavu vatru promatramo iz kuće kroz prozor, kako po još zasniježenom šumarku od drvlja i granja sâm pravi svoje kuće. Oni, djeca gradskog asfalta, naselili su se daleko od Vilniusa na ovo imanje u osami, s velikom seoskom kućom i golemom starom mlinicom koju više nitko ne koristi. I još im "vlastita" rijeka posrće ispod dijela kuće. Umjetnici su keramike u toj pitomoj divljini i miru. Od izvornih ideja i oblikovanja do čarobnog bojenja i pečenja u vlastitim pećima. I uopće im nije teško što djecu voze svako jutro petnaestak kilometara do prve škole.

Ne, ni to ne mogu zaboraviti ni bez toga završiti. Pozorno sam slušao tihu baladu jedne hrabre i vrlo gostoljubive kćeri jedinice, dok je kraj nas u sutonu tonulo šutljivo seoce razbacanih kuća i majura, pokraj, kažu, drugog po ljepoti i veličini jezera, prostrtog tamo do staroga i zapuštenog grada. **Skaistė**, zove se **Skaistė**, a iz njezine priče i široko otvorenih očiju od prvog trenu našega neurečenog susreta buktí neka radosna nada, tu na osami imanja gdje je vjetar tih, a opet glasniji od sviju.

Jedne večeri, godine su već otad prošle, otac joj se nije vratio s jezera sa svojim čamčićem iz ribolova. I tako do danas, njima dvojici ni traga ni glasa. Dok su svi u selu

plakali i žalovali, ona koja se bila taman zacurila, hrabro je govorila sebi i drugima, da je otac sa svojim čamčićem odveslao mjesečevom stazom ravno tamo... njezinoj majci. A majka ju je, reče, rodila i – umrla.

Eto su prošli dani i mjeseci, a ja je i sad dugokosu i plavičastu gledam kako uspravna i u nježnosti zbunjena kao srna, baca vjenčice cvijeća spletene još prošle jeseni u hladno jezero. Ili mi se to, možda, samo pričinja Litva, što se budi u rano i snijegom zasuto proljeće, sve više svoja i na svome, pružajući ruke za boljim svjetovima?!

Trakai (dvorac, otok)

